

v nástroji chybí posouzení participace jednotlivých skupin žáků na životě školy a také zhodnocení výsledků a výstupů vzdělávacího procesu.

Do data zpracování publikace proběhlo měření pomocí tohoto nástroje na 24 školách, které se u Ligy lidských práv ucházely o certifikát Férová škola. Na dalších 12 školách aplikovala nástroj Karin Marques. Využitím nástroje pro autoevaluaci školní inkluze, který vychází z nástroje Tannenbergerové, podmiňuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) realizaci některých výzev Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) zaměřených na rozvoj inkluze. Nástroj s názvem Autoevaluace školy v oblasti inkluze⁶ vycházející z Nástroje pro evaluaci školy v oblasti inkluze je využíván v projektu Škola pro všechny: Inkluze jako cesta k efektivnímu vzdělávání všech žáků realizovaném Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně.

V kontextu hodnocení oblasti 6 se jedná o nástroj, který komplexně pokrývá charakteristiky školy uvedené v tomto kritériu. Způsob sběru dat nejvíce odpovídá praxi České školní inspekce, neboť zahrnuje rozhovor s managementem školy, dotazníkové šetření pro pedagogický sbor a zúčastněné pozorování. Výsledkem spolupráce ČŠI s autorkou nástroje bylo obohacení inspekčních formulářů o některé položky z tohoto nástroje. V dimenzi *Praxe* by bylo vhodnější více využívat pozorování.

4.1.3 Přípravenost školy k inkluzivnímu vzdělávání

Autor nástroje: Josef Lukas

Nástroj s názvem Přípravenost školy k inkluzivnímu vzdělávání byl zařazen do souboru evaluačních nástrojů v rámci projektu Cesta ke kvalitě – Autoevaluace školy financovaném z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Evaluační nástroj vydal Národní ústav pro vzdělávání v roce 2012. Dle autora se jedná o screeningový nástroj k orientačnímu posouzení vybraných charakteristik, které by škola směřující k inkluzi měla vykazovat. Při přípravě nástroje autor vycházel ze dvou zdrojů: Ukazatele inkluze (Booth & Ainscow, 2007) a sborníku Interkulturní výchova ve školním vzdělávacím programu (Košťálová, 2005). Oproti Ukazateli inkluze, který pracuje s celou školní komunitou, do níž patří žáci, učitelé, pracovníci školy a rodiče žáků, využívá tento nástroj pouze informace od učitelů formou dotazníku. Cílem nástroje je vést školu k reflexi na základě výpovědi jednotlivých učitelů. Je určen základním školám hlavního vzdělávacího proudu. Nástroj byl ověřen na vzorku 10 škol. Jak píše Lukas, nástroj má vést školu k zamyšlení nad způsobem práce se žáky, kteří se jakkoli odlišují od pomyslného „běžného“ žáka. Pracovní verze nástroje byla ověřována od roku 2009 do roku 2011 v rámci projektu Centra podpory inkluzivního vzdělávání.

Popis nástroje

Jedná se o dotazník obsahující celkem 30 položek. Položky jsou po deseti rozděleny do tří dimenzí: kultura školy, politika školy a školní praxe, stejně jako Ukazatel inkluze Booth a Ainscowa (2007). Každá z položek obsahuje tři tvrzení uvádějící charakteristiky školy v dotčené oblasti, přičemž učitelé volí to, které nejlépe odpovídá aktuálnímu stavu. Pedagogický sbor by měl dotazník nástroje vyplnit v elektronické podobě, pokud možno v jeden den a anonymně. V oblasti politiky školy je snahou zjistit, zda se myšlenka inkluze promítá do všech aspektů školního plánování. Všechny plány a dokumenty školy mají být zpracovány v duchu podněcování zapojení žáků a učitelů, mají se vztahovat na všechny žáky v dané lokalitě a minimalizovat tlaky na vylučování různých žáků z výuky. V oblasti kultury školy dotazník zjišťuje, do jaké míry je škola bezpečnou, vstřícnou, spolupracující a podnětnou

⁶ Nástroj vytvořil kolektiv autorů pod vedením M. Tannenbergerové pro účely projektu. Je k dispozici zde: <http://inkluzie.ujep.cz/files/autoevaluacni-nastroj.pdf>.